

Sygn. akt II KZ 9/21

POSTANOWIENIE

Dnia 15 kwietnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kazimierz Klugiewicz

w sprawie **K. O. (O.)**

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 15 kwietnia 2021 r.,

zażalenia pełnomocnika Ministra Obrony Narodowej

na zarządzenie Przewodniczącego II Wydziału Karnego Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 26 stycznia 2021 r., sygn. akt II AKa (...), odmawiającego przyjęcia „skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji (II AKa (...)) i pierwszej instancji (II Ko (...)),

na podstawie art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 40 § 3 k.p.k.,

p o s t a n o w i ł :

**uchylić zaskarżone zarządzenie i sprawę przekazać
Sądowi Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Zarządzeniem z dnia 26 stycznia 2021 r., sygn. akt II AKa (...), Przewodniczący II Wydziału Karnego Sądu Apelacyjnego w (...) odmówił przyjęcia „skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji (II AKa (...) z 19.08.2020 r.) i pierwszej instancji (II Ko (...) z 30.01.2020 r.). Od tej decyzji procesowej zażalenie wniósł pełnomocnik Ministra Obrony Narodowej, który nie precyzując w *petitum* wniesionego środka odwoławczego zarzutów pod adresem zaskarżonego zarządzenia, wniosła o jego uchylenie i przyjęcie ww. skargi do rozpoznania przez Sąd Najwyższy. W uzasadnieniu zażalenia (s. 2-3) jego autorka wskazała, że motywy zarządzenia nie zawierają elementów

pozwalających na jego kontrolę, weryfikację stanowiska sądu i jego zrozumienie, ponieważ oparte są na błędnej podstawie prawnej (art. 530 par. 2 k.p.k. i art. 118 k.p.k. oraz niewłaściwym zastosowaniu art. 558 k.p.k. a niezastosowaniu art. 8a ust. 1 i 2 oraz art. 8 ust. 3 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (t.j. Dz.U.2020.1820; ustawa lutowa).

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Zaskarżone zarządzenie podlegało uchyleniu, jednak nie ze względu na wagę i trafność argumentacji przedstawionej w zażaleniu, ale z uwagi na stwierdzenie w sprawie bezwzględnej przyczyny odwoławczej, określonej w art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 40 § 3 k.p.k.

Zgodnie bowiem z art. 40 § 3 k.p.k., sędzia, który brał udział w wydaniu orzeczenia objętego wnioskiem o wznowienie, zaskarżonego w trybie kasacji lub objętego skargą nadzwyczajną, nie może orzekać co do tego wniosku, kasacji lub skargi. W orzecznictwie wskazuje się, że „zakaz określony w art. 40 § 3 k.p.k. nie jest ograniczony do oceny merytorycznej zasadności kasacji, lecz odnosi się do wszystkich rozstrzygnięć, które dotyczą formalnych warunków jej dopuszczalności i których skutkiem może być niedopuszczenie do merytorycznego rozpoznania kasacji” (*postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 marca 2017 r., V KZ 7/17, LEX nr 2261758; zob. też: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 października 2013 r., III KZ 59/13, LEX nr 1385687; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 2014 r., IV KZ 1/14, LEX nr 1425024*).

Analiza akt sprawy wskazuje, że sędzią Przewodniczącym składu orzekającego, który wydał wyrok Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 19 sierpnia 2020 r., sygn. akt II AKa (...), był SSA K. E.. Jednocześnie sędzia ten, będąc Przewodniczącym II Wydziału Karnego Sądu Apelacyjnego w (...), wydał zarządzenie o odmowie przyjęcia „skargi” od ww. wyroku. Występowanie sędziego w roli podmiotu kontrolującego dopuszczalność środka zaskarżenia od orzeczenia wydanego przez skład orzekający, któremu przewodniczył, musi zostać uznane za naruszenie art. 40 § 3 k.p.k. Niewątpliwie bowiem w takim układzie występuje

potencjalny konflikt interesów sędziego i strony postępowania, czemu zapobiegać ma instytucja wyłączenia sędziego z urzędu. Stwierdzenie wystąpienia okoliczności, o której mowa w art. 40 § 3 k.p.k. jest podyktowane potraktowaniem wniesionego przez pełnomocnika Ministra Obrony Narodowej pisma jako kasacja, o czym przekonuje wskazana w zarządzeniu podstawa prawna – art. 530 § 2 k.p.k., w której mowa jest o odmowie przyjęcia kasacji.

Z uwagi na to, że stwierdzone uchybienie stanowi jedną z tzw. bezwzględnych przyczyn odwoławczych – art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k., konieczne stało się uchylenie zaskarżonego zarządzenia i przekazanie sprawy Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania. Wobec stwierdzenia naruszenia prawa, które musiało skutkować wydaniem orzeczenia kasatoryjnego – niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów oraz wpływu uchybienia na treść orzeczenia – poza zakresem rozważań Sądu Najwyższego pozostała warstwa merytoryczna zażalenia, Będzie ona przedmiotem analizy Sądu Apelacyjnego w (...), który ponownie rozpoznając sprawę, uwzględni potrzebę poszanowania instytucji *iudex inhabilis* (art. 40 k.p.k.), a także – w razie zaistnienia takiej potrzeby – gwarancji bezstronności sądu ustanowionej w art. 41 k.p.k. (*iudex suspectus*). W kontekście wskazanej w zarządzeniu podstawy prawnej odmowy przyjęcia „skargi” pełnomocnika Ministra Obrony Narodowej można na marginesie wyrazić wątpliwość co do jej trafności. Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Apelacyjny w (...) rozważy zastosowanie art. 429 § 2 k.p.k. dotyczącego ogólnie – środka odwoławczego niedopuszczalnego z mocy ustawy, ale przewidzianego w Kodeksie postępowania karnego, ewentualnie – wobec faktu, że skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia” w ogóle nie jest znana ustawie karnej procesowej – zastosowanie trybu administracyjnego, wyłączającego tryb procesowy. Nie sposób bowiem nadawać biegu sprawie w trybie przepisów Kodeksu postępowania karnego wobec środka, który nie jest w nim przewidziany.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu.

